

IV. Závěr

Na základě § 436 odst. 2 věty první ObčZ lze právnické osobě přičíst předně dobrou či zlou víru, resp. vědomí o určité právně relevantní skutečnosti, které mají osoby, jež za ni jednaly ve věci dotčené touto vírou či vědomostí, bez ohledu na právní základ či důvod jejich zástupčího oprávnění. To se dle dikce zákona týká jen skutečností, o kterých se tito zástupci dozvěděli po vzniku svého oprávnění pro dotčenou záležitost. V případech, ve kterých toto časové rozlišení nebude opodstatněné a vedlo by k nespravedlivým závěrům, je nicméně snad bude možné překlénout výkladem. Ani právnická osoba se ovšem nemůže dovolat dobré víry svého zástupce, jestliže takovou víru sama neměla (§ 436 odst. 2 věta druhá ObčZ). Na takto pojatou dobrou víru právnické osoby, nezávislou na osobě zástupce, bude v souladu s § 151 odst. 2 ObčZ nutno usuzovat především z dobré víry členů jejího statutárního orgánu. V případě orgánu kolektivního bude nutné právnické osobě přičíst vědomost být i jen jediného z takových členů. Přitom nemůže hrát roli, zda se o relevantní skutečnosti dozvěděl po vzniku funkce či dříve. Totéž se týká vědomí dalších osob, které budou v rámci organizace právnické osoby nadány vymezenou rozhodovací pravomocí (tedy schopností spoluutvářet vůli přičitatelnou právnické osobě), pokud jde o skutečnosti spadající do rámce jejich řídicí pravomoci. Týká se to jak „ústředních“ (generálních) ředitelů, tak vedoucích zaměstnanců na nižších úrovních řízení (např. ředitelů úseků), a to vždy v rozsahu jejich vymezené řídicí pravomoci, resp. věcné či odborné agendy. ■

Nad aktuálními nálezy Ústavního soudu zabývajícími se rozhodováním Nejvyššího soudu o civilním dovolání

Mgr. Vít Klimpl, Praha*

I. Úvodem

V řadě nálezů Ústavního soudu vyhlášených v poslední době je patrný pozoruhodný trend, jehož původ je možno vysledovat od koncepční změny institutu dovolání provedené novelizací občanského soudního řádu zákonem č. 404/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013.¹ Značné množství nedávných nálezů ÚS totiž (stále) obsahuje kritické výtky vůči činnosti Nejvyššího soudu v oblasti rozhodování o civilním dovolání. V rozhodnutích ÚS přitom zaznívají opakovaně argumenty, které stojí za bližší pozornost. Cílem tohoto příspěvku je tak poukázat na vybrané závěry z aktuálních nálezů ÚS, které se zabývají rozhodováním NS o podaných dovoláních v civilních věcech, a s tím související problematiku. Níže jsou vybrané nálezy uvedeny společně s jejich tzv. populárním názvem připojeným k nim v databázi rozhodnutí ÚS.² Ve všech probíraných případech ÚS daná odmítavá usnesení NS zrušil, neboť jimi bylo porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Náležitosti odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání a právo na zákonného soudce³

V tomto nálezu se ÚS zabýval ústavní stížností stěžovatelky směřující proti usnesení předsedy senátu NS, kterým bylo její dovolání odmítnuto pro vady. Podle NS neobsahovalo náležitost dovolání, a sice vymezení přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 OSŘ.

ÚS věc ovšem viděl na rozdíl od NS jinak, když konstatoval, že stěžovatelka

„ve svém dovolání již na počátku výslovně uvedla (být v obecné rovině), v čem spatřuje (v jakém právním závěru) dovolací důvody (nesprávné právní posouzení věci), přičemž posléze odkázala na mnohá rozhodnutí NS a ÚS, se kterými měly být vyřčené právní závěry odvolacího soudu v rozporu“.⁴

ÚS v řešené věci také poukázal na to, že pokud stěžovatelka doprovodila argumentaci svého dovolání o námitky spočívající v porušení ústavně zaručených práv a svobod, vymežila tak řádný dovolací důvod (jak ostatně ÚS konstantně judikuje od přijetí usnesení z 28. 3. 2013, sp. zn. III. ÚS 772/13).⁵

ÚS konstatoval, že v řešené věci dovolací soud vůbec neposoudil přípustnost dovolání dle § 237 OSŘ a namísto toho pouze formálně konstatoval vadu podaného dovolání, jež pokračování v dovolacím řízení údajně bránila.⁶ ÚS vyložil, že tímto postupem nemůže být zastřena

„povinnost dovolacího soudu odůvodnit své rozhodnutí tak, aby z něho byly patrné konkrétní důvody, které jej k odmítnutí dovolání vedly, a aby jeho rozhodnutí nebylo z hlediska těchto vyřčených důvodů překvapivé“.⁷

V návaznosti na to ÚS shledal mj. porušení základního práva stěžovatelky na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny,

„neboť o odmítnutí dovolání rozhodl předseda senátu dle § 243f odst. 2 OSŘ, ačkoliv o přípustnosti dovolání měl rozhodovat v souladu s § 243c odst. 2 OSŘ senát“.⁸

V dalším se ÚS v uvedeném nálezu věnuje požadavkům na odůvodnění usnesení, kterým NS dovolání odmítá. Obecně požadavky na odůvodnění v uvedeném nálezu ÚS shrnul tak, že

„zákonem předvídaná ‚stručnost‘ může znamenat odkaz na příslušné ustanovení zákona pouze ve zcela jednoduchých případech, přičemž v případech, kdy subsumpce není jednoznačná, je nezbytné v odůvodnění rozvést právní úvahy soudu, a nikoli se spokojit pouze s nicnerkajícím odkazem na zákonná ustanovení (viz např. nálezy z 12. 1. 2016, sp. zn. III. ÚS 3766/14). V opačném případě, tj. typicky když NS např. pouze ocituje ustanovení OSŘ či obecnou judikaturu NS vztahující se k přípustnosti dovolání, aniž by však odpovídajícím způsobem reagoval na právní argumentaci předestřenou dovolatelem, se jedná o odůvodnění nedostačné a ve své podstatě nepřezkoumatelné. Takto se totiž

* Autor je advokátem.

1) Pavliš, T., Deduch, J. Ohlédnutí po roce účinnosti nové právní úpravy civilního dovolání. Právní rozhledy, 2014, č. 5, s. 153.

2) Všechna rozhodnutí jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>. Pozn. red.: citace z rozhodnutí jsou v tomto příspěvku redakčně upraveny.

3) Nálezy ÚS z 11. 10. 2016, sp. zn. II. ÚS 849/16. Senát ve složení Vojtěch Šimíček (soudce zpravodaj), Ludvík David a Jiří Zemánek.

4) Tamtéž, bod 26.

5) Tamtéž, bod 27, viz také závěr tohoto příspěvku.

6) Tamtéž, bod 28.

7) Tamtéž.

8) Tamtéž, bod 38.